

DE BRAND VAN VARSSEVELD door Kerkmeester GERRIT VAN HOLTEN

"In den tijd van de Reformatie is deze gemeente met haren Parochie-meester GODEFRIEDUS BUCHERUS voor het meerendeel van den Roomsche tot de Hervormde kerk overgegaan.

Zelfs verhaalt men, dat deze priester zoo kort van Resolutie was, dat hij 's morgens de mis deed en op dienzelvden namiddag Protestants predikte.

De kerk aldaar is gevestigd voor de monniken van BETHLEHEM, welke aldaar eerst een houten loods deden opslaan en die Anno 1160 op den dag van St. Laurens aan dien Heijligen ter protectie opdroegen.

Namaals is dezelve van steen gebouwd met een vrij hogen Tooren, van welke 't dak of spits afwaayde in Anno 1703, zijnde bijna 100 voeten lang.

In 1723 op 17 September ontstond er brand bij een smit, welke zijn haard zodanig had, dat een afgehouden stuk gloeyend ijzer op den balken vloog en aldaar brand veroorzaakte.

Deze was niet te blussen, eensdeels uyt gebrek aan spuyt en andere materialen en anderdeels dewijl de meeste ingezetenen na 't erve GROOT NIBBELINK waren. Aldaar door den bouwman versogt uyt erkentelijkheyd van verleende ondersteuning in 't herbouwen van zijn huys, dat een jaar te vooren insgelijke was verbrand. Deze vonden, bij haare terugkomst in 't dorp, de vlam algemeen, zodanig, dat in weynige uren tijds het geheele dorp met kerk in de as werden begraven, blijvende alleenlijk maar drie huizen overig.

De wind was oostelijk en sterk, zodanig, dat het verbrande lijnwaat en bijzonder tafelgoed tot DOESBURG binnen de werken wierd gevonden, waarop de figuur nog klaar en zichtbaar was.

De schade is onberekenbaar geweest, zijnde de ingezetenen genoegzaam van alles berooft, waar onder hare papieren en de aantekeningen, welke ver van de oudheyt voorhanden waaren.

Verscheydene jaaren verliepen er, niettegenstaande de algemeene nijverheyd der ingezetenen, eer dit dorp weer opgebouwd was.

Egter werden de meeste huizen in 1724 tot 1735 wederom opgebouwd, benevens de kerk, dog de tooren is langzaam en eerst na verscheydene jaaren voltooyd.

In 1738 zijn de klokken wel wederom vergooten, dog hebben tot 1746 in een loods gehangen, alzo de tooren nog niet zo verre was gevordert.

In 1793 den 5 Juny, 's avonds ten half 8 uur, sloeg de bliksem op een vreeselijke wijs in de tooren en kerk, waardoor het dak van de tooren bemerkelijk wierd beschadigt, dog weynig vuur was gevat bij de brandklok aan een balk, hetwelk gelukkig geblust wierd. Des Zondags daaraan volgende werd de gemeente door den predikant Mr. BECKING onderhouden met een leerrede op de zaak toepasselijk. De voorafrede was uyt klaaglied 3 vers 22, de text uyt Job 37 vers 1, 2, 3 en 4. Het gezang voor als na den Godsdienst uyt Psalm 29.

Den 14 Augustus 1798, zijnde jaarmarkt, sloeg de blixem in een huys en met een tweede slag in een boom niet ver van een ander huys staande, dog heeft beyde geen brand veroorzaakt.

Zodat dit dorp onder Gods dierbare Zeegen tot heden nog bestaat.

In en omtrent den jaare 1740 geneerden zig alhier veele ingezetenen met de jeneverstokerij, zodat men er meer als 30 ketels telde, dog werden bij de invoering van het monopolie meerendeels afgeschaft.

Heeden geneeren zig de inwoonders meest met onderlinge handwerken, landbouwerij, veefokkerij, ook leveren ze meer houtskoolen aan den fabriquen als eenige plaats in hunne nabijheid en zeer veel brandhout en turf aan de zuidelijk en op de grensen gelegene plaatsen, tot welke laatste haar het WOLBOOMSE VHEEN voor het grootste derde deel tot deze plaats behoorende, gelegenheyd verschaft.

Den aart der inwoonderen behoort meer tot de werkzame dan luie, matig in eeten en drinken, kleedingd en bewoonen der huizen.

Varsseveld ± 1800.